

ПРИПРЕМА ПРЕДЛОГА ПРОЈЕКТА

Приоритети предлога пројеката

Детаљне информације – Прилог 1 Упутству за кандидате „Испуњење програмских индикатора и рангирање предлога пројеката“

Под Другим позивом, **приоритет** ће добити **квалитетни пројекти који доприносе програмским индикаторима (Programme's output indicators (OIs))** који још нису постигнути, или пројекти који **доприносе испуњењу више од једног индикатора.**

Такође, кандидатима се препоручује да предложи активности које укључују и различите типове индикатора - везане и за „меке“ и „инвестиционе“ мере.

У случају да пројекат доприноси испуњењу више од једног индикатора, пројекат ће бити укључен у ранг листе за све индикаторе којима доприноси, повећавајући могућност за уговарање.

Приоритетна оса 1 „Одрживи туризам“

Специфични циљ 1.1 – Туристичка атрактивност

Специфични циљ 1.2 – Прекогранични туристички производ

Идеје за пројекте:

- **1.1.1 Реконструисани културни и историјски туристички објекти:** Реконструкција локалитета од историјске и културне важности (музеји; културни и центри у заједници; древне цркве, манастири/школе заштићене као културно-историјско наслеђе; стара насеља, итд.)
- **1.2.1 Стратегије одрживог туризма/ акциони планови заједничких туристичких дестинација:** Развој заједничких прекограничних туристичких дестинација (стратегије, акциони планови, мапе, каталози, заједнички програми за туризам, истраживања туристичке потражње / потенцијала, итд.)
- **1.2.2 Нови туристички производи / услуге:** Развој нових и иновативних туристичких производа/услуга; развој локалних брендова; регистрација заштитних знакова заснованих на природном, историјском и културном наслеђу, итд.
- **1.2.3 Алати за маркетинг и промоцију туристичких производа:** Организација туристичких изложби и сајмова, форума и фестивала; Веб страница и мобилна апликација за популаризацију туристичких дестинација и производа.

Приоритетна оса 1 „Одрживи туризам“

Специфични циљ 1.3 – Умрежавање људи

Идеје за пројекте:

- **1.3.1 Иницијативе за подизање свести јавности о промоцији одрживе употребе природног и културног наслеђа и ресурса:** Кампање за подизање свести; заједнички догађаји; семинари; путнички форуми за промоцију вредности прекограничне културне, историјске и природне баштине, итд;
- **1.3.2 Иницијативе за изградњу капацитета за капитализацију заједничких туристичких производа/ услуга:** Онлајн форуми за размену добрих пракси у управљању одрживим туризмом; обука и консултантска подршка заинтересованих страна у области туризма, јавних и приватних институција; развој водича за политике/ препоруке локалним властима, итд.

Приоритетна оса 2 „Млади“

Специфични циљ 2.1 – Вештине и предузетништво
Специфични циљ 2.2 – Умрежавање људи

Идеје за пројекте:

- **2.2.1 Укупан број иницијатива за умрежавање младих подржаних од стране Програма:** Организација догађаја који подстичу учешће младих у демократским и друштвеним иницијативама, одговоран став, промовисање волонтирања, здравља и благостања, итд.

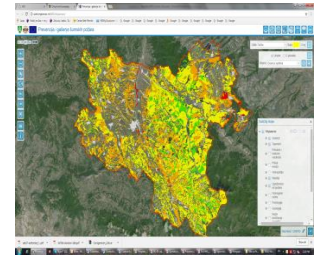

Приоритетна оса 3 „Животна средина“

Специфични циљ 3.1 – Заједничко управљање ризицима

Идеје за пројекте:

- **3.1.1 Заједничке активности усмерене на успостављање заједничког система раног упозоравања и управљања катастрофама:** Развој истраживања, политика, мапа и мера за заштиту од непогода, превенцију и предвиђање; припрема заједничких планова и процедура за превазилажење ванредних ситуација.
- **3.1.3 Подржане мале интервенције/ инвестиције у зелену инфраструктуру за задржавање природних вода:** санација речних обала; изградња заштитних објеката за одбрану од поплава (насипи и канали), активности за пошумљавање, итд.
- **3.1.4 Учесници у активностима обуке за превенцију ризика и менаџмента:** Организација теоријских /теренских обука у превенцији ризика; заједничке вежбе за симулацију непогода, размену искустава и добрих пракси као што су студијске посете, округли столови, конференције, итд.
- **3.1.5 Становништво које користи мере заштите од поплава:** Мере које се односе на комуникацију ризика и подизање свести становништва у погледу заштите од поплава; активности за заштиту од поплава, итд.

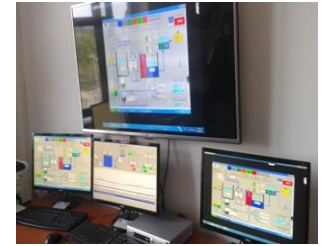
Приоритетна оса 3 “Животна средина”

Специфични циљ 3.2 - Заштита природе

Идеје за пројекте:

- 3.2.1 Заштићена подручја / подручја Натура 2000 у граничном региону, са плановима усклађивања са ЕУ: Развој и имплементација заједничких планова управљања, активности очувања заштићених подручја; размена искустава и изградња капацитета за заштићена подручја/ администрације подручја Натура 2000; свест јавности о локалитетима и заштићеним подручјима Натура 2000, итд.
- 3.2.2 Укупан број заједничких интервенција, који се баве очувањем и рестаурацијом прекограничних екосистема, као и очување и побољшање квалитета земљишта, ваздуха и воде: Инвестиције малих инфраструктура за очување екосистема, заједнички акциони планове за отпад/ управљање водама /екосистемима; еколошке иницијативе (чишћење депонија, речних обала); подизање свести о еколошким иницијативама, итд.
- 3.2.3 Заједничке иницијативе за образовање и подизање свести у области очувања и заштите природног наслеђа, биодиверзитета и пејзажа: Развој каталога/ филмова за биодиверзитет / природно наслеђе; организација еко форума, семинара, конференција, школских кампања, јавних расправа, итд.
- 3.2.4 Иницијативе за изградњу капацитета, обуке, размена искустава и знања у области одрживог коришћења природних ресурса: Стварање мрежа за истраживање и размену добрих пракси; организовање тренинга / округлих столова / конференција о питањима животне средине, итд.

Неприхватљиве активности

Детаљне информације – поглавље 2.5.7 “Неприхватљиве активности” Упутства за кандидате

Активности без правог прекограничног утицаја

Комерцијалне активности

Радње које укључују финансирање основних активности кандидата, или (ако их има) његових партнера

Радње које подржавају оснивање или активности приватних или јавних предузећа, или профитабилне активности

Активности које се тичу само, или углавном, индивидуалних спонзорстава за учешће на радионицама, семинарима, конференцијама, конгресима

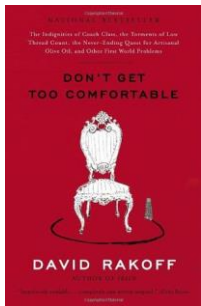

Радње које су идеолошки, религиозно или политички пристрасне

Активности финансиране из других Програма ЕУ

Корисни савети за припрему пројекта

Назив пројекта превише дуг или компликован

Немогуће запамтити и поновити. Не односи се одмах на природу/ врсту пројекта. Није ефикасан за комуницирање пројекта са циљном публиком/ групом/ подручјем/ јавношћу. Не одражава циљеве Програма и његове приоритетне осе.

[Don't Get Too Comfortable: The Indignities of Coach Class, The Torments of Low Thread Count, The Never-Ending Quest for Artisanal Olive Oil, and Other First World Problems](#)

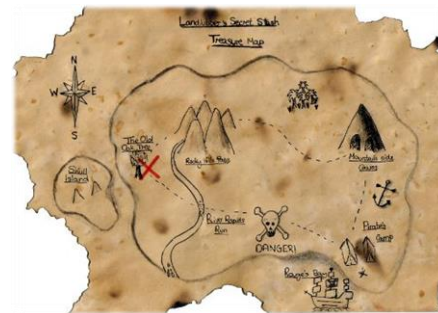
Припрема пројекта који није релевантан

Пројекат треба да допринесе развоју и квалитету живота у региону. Без обзира колико је добра идеја, стварни пројекат мора имати капацитет да постигне **позитиван утицај у заједници.**

Корисни савети за планирање пројектних активности

- ❗ Када планирате трајање и акциони **план** пројекта, узмите у обзир и **одређено време за почетне припремне активности**, као одобравање плана набавке, припрему и покретање процедура јавних набавки и њихово уговарање, али и за неке непредвиђене околности у каснијим фазама.
- ❗ Активности планиране али не прецизно делегиране/ дистрибуиране међу пројектним партнерима. **Нека одговорности буду јасне**. Будите сигурни да су сви пројектни партнери свесни својих одговорности.
- ❗ Не дефинишите тачан град као локацију за имплементацију пројектних активности у Апликационом формулару – уместо тога **дефинишите прихватљиви регион NUTS III у Бугарској или Србији**. Дефинисање тачног града као локације за имплементацију пројектне активности је превише обавезујуће.

Корисни савети за медијске активности и буџет

Пројектне активности/ резултати су представљени јавности, али без значајног ефекта, због погрешног одабира медија и публике.

Обавезно одаберете медије са добром покривеношћу, који могу да допру до ширег аудиторијума и да имају свеобухватнији утицај.

Пројекат предвиђа изградњу и заштиту две значајне културне, историјске и верске локације, једну у Србији и једну у Бугарској, који имају позитиван ефекат на развој туризма у две руралне области. Иако постоје инвестиционе активности, ниједан велики промотивни догађај није планиран.

Подизање популарности пројекта привлачиће више посетилаца, што позитивно утиче на привреду и туризам.

Разлози за низак квалитет пројекта

- Када се пројекат базира на локалним потребама/ интересима, **без правог прекограничног утицаја**;
- **Пројектни партнери немају надлежност** да спроведу планиране активности;
- **Нереалне циљне групе/ крајњи корисници** дефинисани у предлогу пројекта;
- Планиране **инвестиционе** активности **нису изводљиве** због контрадикције са важећим законима или због неадекватног избора локације;
- Објекат који је предмет планиране инвестиције не постоји, или није у физичком стању описаном у предлогу пројекта (**разлике између АФ, техничке документације и стварне ситуације**);
- **Предмер и предрачун не покрива све релевантне радове** (електричне инсталације, водовод, канализацију, машинске инсталације и сл.), али без ових делова инвестиција би била неизводљива;
- Инвестиција је подељена на неколико делова, техничка документација за све ове делове се доставља уз АФ, али **планирани буџет не покрива трошкове** за све делове.

**WE KNOW YOU CAN DO
IT BETTER.
THE QUESTION IS
WILL YOU?**

Генерална структура буџета

Буџетска линија 1 : Трошкови особља

Буџетска линија 2 : Административни трошкови

Буџетска линија 3 : Трошкови путовања и смештаја за
пројектни тим

Буџетска линија 4 : Спољна експертиза

Буџетска линија 5 : Опрема и радови

Буџетска линија 6 : Припрема пројекта

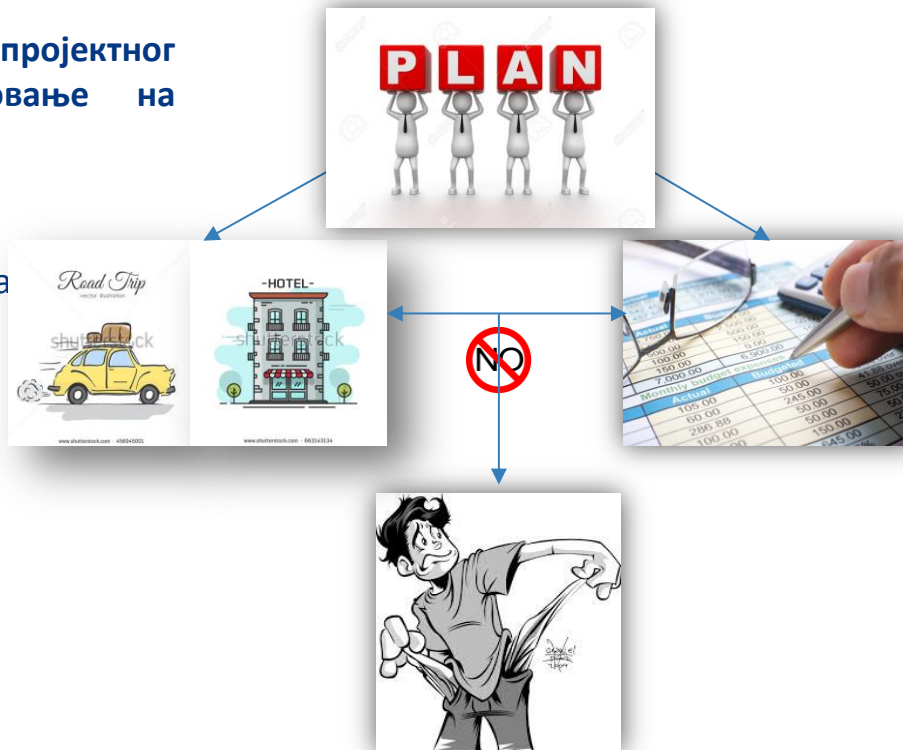

VL 3: Како да планирате трошкове

Покрива трошкове пројектног особља за учествовање на догађајима!

- ❑ Трошкови путовања
- ❑ Смештај
- ❑ Дневнице

Буџет пројекта треба да покрије све трошкове, према опису активности. Требало би да постоји **потпуна усаглашеност** између јединица, јединичних стопа, сати, дана, броја људи, утврђених у опису активности и трошковима предвиђеним у буџету.

Било каква неслагања између буџета и описа активности могла би довести до **неприхватања** трошкова, потребе измене буџета, губитка времена или чак до недостатка средстава.

VL 4: Како да планирате трошкове

Покрива трошкове за организацију састанака, семинара, прес-конференција, кампања за подизање свести, тренинге, консултантске услуге, студије, израде дизајна, итд.

Дводневни тренинг за 20 људи

Најам сале (по дану)	2	?
Најам опреме (по дану)	2	?
Путовање (по km)	260	?
Кетеринг	40	?
Смештај	20	?
2 предавача (по дану)	4	?
1 преводилац (по дану)	2	?
Припрема материјала за догађаје	20	?

Приликом планирања трошкова за кетеринг, израду промотивног материјала, као и преводиоце, предаваче, тренере, итд, требало би поштовати максималне вредности по јединици – по учеснику, по ставци, по сату, по дану.

За трошкове који се планирају као *lump sum* (јединица - по уговору), треба доставити и образложење за израчунавање износа.

VL 5: Како да планирате трошкове

- ! Покрива трошкове за радове (радови малог обима) и набавку опреме, који представљају инвестициони део пројекта.

=

+

- ! Увек урадите истраживање тржишта и користите **реалне цене** на основу примљених понуда!
- ! Будите сигурни да су сви трошкови наведени у **Предмеру и предрачуна/ Техничким спецификацијама** укључени у буџет!

BL1, BL2 & BL6:

Како да планирате индиректне трошкове

Индикретни трошкови (Буџетске линије 1 и 2) ће бити надокнађени корисницима као паушални проценат утврђен у буџету Партнера.

Staff costs – до 20% директних трошкова за пројекте „меких мера“ и до 10% за инвестиционе пројекте.

Office and administrative costs – до 15 % од BL1 “Staff costs” за оба типа пројекта – пројекте „меких мера“ и инвестиционе.

Укупни трошкови за припрему пројекта (који укључују под-линије и за „припрему предлога пројекта“ и „припрему техничке документације“) **не смеју да пређу 3% од укупних пројектних директних трошкова (BL3 + BL4 + BL5). Максимална дозвољена вредност за припрему предлога пројекта, као дела трошкова за припрему пројекта, је 3,000 евра.**

Прихватљивост трошкова изван прихватљиве области и ПДВ

ПДВ:

Вредност прихватљивог ПДВ-а (који се не може повратити из других извора) би требало да буде укључена у јединичне цене у буџету.

Трошкови у буџету треба да буду изражени без ПДВ-а.

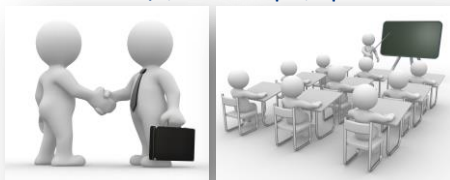
Прихватљивост трошкова изван прихватљиве области

Активности спроведене изван прихватљивог прекограничног подручја од стране партнера из одговарајућих прекограничних области

VL 3 & VL 4

Састанци, семинари, тренинзи

Трошкови изван прихватљиве области		
Units	Unit rate	Total

Буџети свих партнера

Активности које спроводе партнери лоцирани изван прихватљиве прекограничне области

Сопствени допринос српских партнера

Када планирате буџет, имајте у виду да постоји **обавезан сопствени допринос за српске partnere**, који износи **15%** прихватљивих трошкова партнера (ко-финансирање).

Извори финансирања	ИПА средства (a)	Сопствено ко-финансирање за српске partnere (b)	Укупно финансирање (a)+(b)
	85% (max)	15% (min)	100%

Неприхватљиви трошкови

Детаљне информације – поглавље 2.5.9 „Неприхватљиви трошкови“ Упутства за кандидате

Трошкови који се односе на флукуацију девизне валуте

Трошкови правних спорова и парница

Накнаде за националне финансијске трансакције

Финансијске казне и пенали

Куповина замљишта

Трошкови за поклоне већи од 50 евра

Камате на дугове

Консултантски трошкови између партнера

Допринос „у натури“

Алкохол и дуван

Корисни савети за финансијско планирање

Приликом планирања буџета, не заборавите да: 1) за *партнере из Бугарске*: укључите ПДВ у јединичну цену; 2) за *партнере из Србије* - изразите цене без ПДВ-а;

Будите сигурни да су извори финансирања обезбеђени за **100% предфинансирања ваших активности**.

Ако је планирано да се активност спроводи од пројектног партнера са сопственим средствима (сопствено ко-финансирање), вредност тог доприноса треба унести у буџет тог партнера, и то у табелу 5, ред ***“Thereof others co-fin”***.

Проверите да ли укупна вредност из **Предмера и предрачуна/ Техничке спецификације/ Образложења за *lump sum* трошкове**, који су у прилогу предлога пројекта, одговара вредности из релевантне буџетске линије у буџету пројекта.

Корисни савети за припрему пројекта

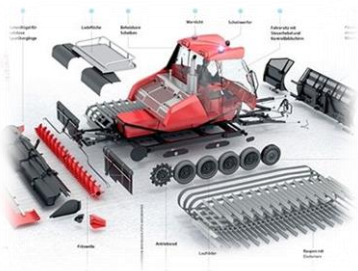
Трошак за припрему Апликационог формулара може да буде укључен у **буџет само једног од партнера**, док трошкови припреме техничке документације могу бити дистрибуирани међу партнерима.

Рачун за припрему пројекта не сме бити издат након датума подношења предлога пројекта Управљачком телу.

У случају да трошкови везани за припрему пројекта прелазе **2,500 евра**, **требало би покренути тендерску процедуру у складу са ПРАГ правилима**, поштујући релевантни праг.

Корисни савети за припрему пројекта

У случају да се предвиђа набавка опреме у оквиру пројекта, **немојте достављати превише детаљне и "строге" техничке спецификације** предмета који треба набавити. У случају веома специјализоване опреме - најприје консултујте стручњака да изложи **главне неопходне параметре**.

Дефинишите **реалне параметре** опреме, **базиране на реалним тржишним ценама**. Не достављајте техничку спецификацију базирану на самој једној понуди.

Опрема која се испоручује у оквиру пројекта треба да остане у **власништву пројектног партнера** и **не може бити пренета** у било ком облику трећим лицима, укључујући и циљне групе, у периоду од 5 година након завршетка периода имплементације пројекта.

Корисни савети за планирање пројектних активности

Код планирања грађевинских активности, покушајте да консултујете стручњака који може **проверити све грађевинске документе и тачност планираних цена.**

Будите сигурни да **имате све неопходне документе** и прикупите их унапред, јер би њихово прикупљање могло одузети дуго времена и могло би угрозити имплементацију пројекта.

State aid – Државна помоћ

Детаљне информације - Прилог 2 Упутству за кандидате

Кроз Interreg-IPA CBC Programme Bulgaria - Serbia **state aid** није дозвољен.

Активности економског карактера могу бити финансиране само кроз **de minimis одредбе** Програма.

Сви пројекти предложени за финансирање ће бити предмет провере **state aid**-а на бази **5 кумулативних критеријума**.

Правила **state aid**-а се примењују и на сва предузећа, било ако учествују као **партнери на пројекту, или као трећа лица (индиректна помоћ)**.

Сви Бугарски партнери треба да искажу **јавна средства примљена према одредбама de minimis** у текућој фискалној години и две претходне фискалне године, пре потписивања уговора о субвенцији (не у фази апликације)

Регистар de minimis помоћи је доступан на страници Министарства финансија Републике Бугарске (<http://minimis.minfin.bg/>).

Неправилност и превара

Irregularity and fraud

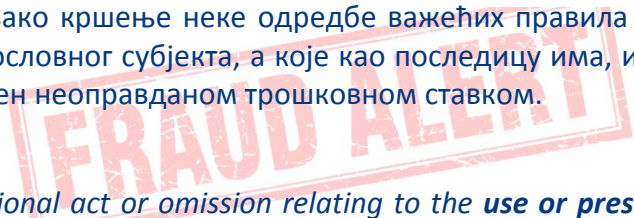
'Irregularity' means any breach of Union law, or of national law relating to its application, resulting from an act or omission by an economic operator involved in the implementation of the ESI Funds, which has, or would have, the effect of prejudicing the budget of the Union by charging an unjustified item of expenditure to the budget of the Union.

"Неправилност" значи свако кршење неке одредбе важећих правила и уговора које је последица поступка или пропуста пословног субјекта, а које као последицу има, или би могло да има, то да је општи буџет Уније задужен неоправданом трошковном ставком.

*"Fraud" means any intentional act or omission relating to the **use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents**, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the European Communities or budgets managed by, or on behalf of, the European Communities.*

"Превара" значи свака намерна радња или пропуст који се односи на: **употребу или представљање лажних, нетачних или непотпуних тврдњи или докумената**, што као последицу има противправно присвајање или противправно задржавање новчаних средстава из општег буџета Уније, односно из буџета којима управљају Унија или неко друго тело у њено име.

Хвала на пажњи!